

Pesta 11/23 noemvre.

Va esi dominec'a. Redact.: strad'a iernei nr. 1.

Nr. 37.

Anulu IX, — 1873.

Pretiuulu pe ann 10 fl., pentru Romanî'a 2 galbeni.

Contrarii originei nôstre.

Este bine sè ni cunôscemu contrarii si sè studiâmu poterile loru, cà-ci numai asié ne vomu poté aপরá in contra loru, numai asié i yomu poté combate cu succesu si nimicî pentru totu-de-una.

Originea nôstra latine fu combatuta de mai multi straini pretinsi istorici, cari din ura natiunala ne cãrtescu fara sfiéla si vorbescu in tóte tonurile cãte si cãte mai verdi si uscate.

Unii dintre acestia combatu numai descendinti'a nôstra latine; altii inse mergu si mai departe, si nu se rusînéza a plesni in fatia adevverulu intru atât'a, încãtu afirma, cà noi Romanii amu venitu in aceste tiere numai de eri de alalta eri.

Insedaru li revoci in memoria o multîme de arguminte: cà in limb'a nôstra e preponderantu elementulu latine; cà datinele nôstre, portulu nostru, mitologi'a nôstra sunt remasitie latine; cà nenumeratele inscriptiuni, monuminte vechi etc. tóte probéza latinitatea nôstra si vechi'a-ni colonisare in aceste tiere; inde-siertu li spuni, cà tóte datele istorice adevverate si tóte deductiunile logice i demintiescu: ei totu-si urma a-si continuá lucrarea nimicitoria si striga in gura mare, cà noi nu suntemu ceea ce pretindemu a fi.

Intre acesti asié numiti istorici straini, cari si-au alesu de modelu pe Engel, Sulzer, Eder si pe alti contrarii vechi ai originei nôstre

latine, cari sunt deja combatuti de multu, in-tre acesti romano-fagi moderni esceléza mai alesu urmatorii: dr. Robertu Roeszler, Kóvári László, Hunfalvi János, Vilelmu Schmidt, Martinu Moekesch si Miksa György.

Sè-i vedemu pe toti, care ce a scrisu!

1. Dr. Robertu Roeszler a publicatu in limb'a germana, la anulu 1866, in analele societãtii academice imp. din Viena, tomulu 53, brosiur'a prima, pagin'a 9—80, unu tratatu despre Daci, in care combate continuitatea esistintiei poporului romanescu in tienutul Daciei Traiane.

Acestu tratatu, plinu de erori si de arguminte false, s'a resfransu inca la anulu 1868 in „Familia“, in prii 15—21 de subscrisulu; apoi de dlu Nicolau Densusianu in „Federatiune“, si in fine de dlu Timoteiu Cipariu in „Archivulu pentru filologia si istoria“ alu seu.

Dr. Robertu Roeszler — in câtu scfu eu — n'a respunsu nimica, dora din caus'a, cà acele refrangeri s'au scrisu romanesc, éra dinsulu, care se incumetã a combate romanitatea nôstra, nu scé nici unu cuventu romanesc.

E bine, ffa cum va fi, destulu atât'a, cà dsa a tacutu ca pescele.

A tacutu? Ba, nici decãtu. La anulu 1867 dinsulu a mai publicatu, totu la Viena, in limb'a germana, o brosiura despre inceputulu principatului romanescu, in care comite erori peste

erori, si spune — lucruri, de stà sórele in locu.

La acésta brosiura a respunsu scriitoriulu acestoru síre, totu in „Familia“, la an. 1869, nrii 23—27.

Dlu dr. Robertu Roeszler si de asta-data a tacutu.

Dar acést'a nu l'a impedeatu d'a publicá la an. 1871, in Lipsia, in limb'a germana, o brosiura nóua si intitulata: „Romänische Studien. Untersuchungen zur älteren Geschichte Romäniens.“

In acestu opu elu tratéza: despre Gheti si Daci, despre locuintiele Romaniloru in evulu mediu, despre Unguri si Bulgari, despre vodatul Romaníei si alu Moldovei, ér in apendice despre cuvintele magiare in limb'a romana, despre afinitatea limbei cumanice cu cea turcésca, despre istori'a Moldovei, si comunica câte-va date istorice din cartea lui Abu Ali Achmed Ben Omar Dasta relativa la Cazari, Burduzi, Bulgari si Magiari.

„Romänische Studien“ a lui Rösler, intocmai ca celelalte compilatiuni ale sale, sunt pline de neadeveruri grosolane, cari pentru unu omu de specialitate sunt fórte ridicule.

Cu tóte aceste inse lumea laica, ce n'a studiatu istori'a nóstra, audíndu pe Roessler totu strigandu in gur'a mare in contra nóstra, in urma a inceputu sè-lu asculte.

Spre a se restituí adevèrulu, societatea nóstra academica din Bucuresci, indata la anulu 1872 a facutu pasii necesari; ea adeca a votatu unu premiu de 3000 de lei pentru istori'a Romaniloru pana 'n secolulu alu XIII.

Dar si pana atunce, la acestu opu alu lui Roeszler a si reflectatu, cu multa sciíntia si invetiatura, dlu B. P. Hasdeu, in maretulu seu opu: „Istori'a critica a Romaniloru.“

Eu inca me voiu incumetá a face câte-va observatiuni la acestu atentatu.

Dar acuma sè vedemu pe ceialalti contrari ai nostri!

2. *Köváry László* a publicatu la an. 1859 si 1861 in limb'a unгурésca istori'a Ardealului. In acésta carte, elu a schimositu grozavu istori'a poporului romanescu, publicandu o multíme de neadeveruri istorice.

Acésta istoria fu resfransa de mine in „Fóia“ din Brasiovu, la 1859 nrii 37. si 43—45, la anulu 1860 nrii 5—12, si la 1862 nrii 7—18.

3. *Vilhelm Schmidt* a tiparitu la 1866 in Sibíiu in limb'a germana o brosiura intitulata:

„Das Jahr und seine Tage, in Meinung und Brauch der Romänen Siebenbürgens.“

Secaturele acestui sasu s'au combatutu de subscrisulu, prin cele ce am scrisu la 1872 in „Familia“ in contra lui Miksa György.

4. *Hunfalvi János*, érase unu pretinsu istoricu magiaru, in realitate unu némtiu magiarisatu, a socotitu si elu cà va ajunge omu renumitu in lumea literaria, déca va aruncá unu pumnu de tina a supra natiunei romane: astu-felu in o siedintia a societátií academice unguresci din Budapesta, a tienutu la an. 1867 o disertatiune, pe bas'a arguminteloru scóse din opulu lui Roeszler, prin care s'a nisuitu si dín-sulu a contribuí la defaimarea originei si descendintiei nóstre.

La acésta disertatiune, care cu dreptu cuventu se póte numí desiertatiune, inca am respunsu in „Familia“ la anulu 1867, nrii 43. 44.

5. *Martinu Samuilu Mückesch* inca si-a aretatu iubirea sasésca, prin o brosiura tiparita la Sibíiu in 1867 in limb'a germana si intitulata: „Beweise für die celtische Abstammung der Walachen oder Romänen, besonders derer, welche im Grossfürstenthume Siebenbürgen leben.“

Flécurile din acésta brosiura, încátu scíu eu, pan'acuma n'au fostu combatute de nimen. Inse in scurtu timpu voiu sè-i facu unu respunsu.

6. *Miksa György* — Dumnedieu sè-i ierte pecatele! — a publicatu in Alba Julia la 1870 o brosiura unгурésca intitulata: „Az oláhok eredetéről és polgári állásáról“, — la care brosiura eu am respunsu la 1872 in „Familia“ nrii 24—32.

Afara de scriitorii pan'ací instrati, se mai afla si alti contrari ai romanetátií nóstre, cari parte din nesciintia, invidia, prejudetie, condusi de scopuri tendentióse, maculéza istori'a si originea nóstra.

In aceste impregiurári, fatia de atáti defaimatori ai originei si istoriei nóstre, fatia de atáti seducatori ai publicului cetitoriu, interesulu adevèrului istoricu natiunalu pretinde, ca toti Romanii câti posedu documinte istorice inca nepublicate, sè nu intardíe a le dá publicitátií câtu mai curendu, ca astu-felu adevèrulu sè se póta statorí mai usioru.

Gavrilu Popu.

Veghiarea.

Nóptea négra si-resfatia
Umbr'a lata pe pamentu,
Si camp'a cu verdétia
Par' cà tóta-i unu mormentu.
In odaia lang'o cruce
Noi trei insi veghiámu in doiu:
Eu, soci'a-mi, tat'a dulce...
— Dómne 'ndura-te de noi!

E tacere, cà-ci ni-i frica
Sè vorbimu mai respicatu,
Ca nu cumva-o vorba mica
Sè petrunda pan' la patu,
Lenisce sè nu mai fia,
Si sè turbure apoi
Pe maicuti'a 'n agonía...
— Dómne 'ndura-te de noi!

Lamp'a mica mai se stinge,
Licure incetisioru;
Pare cà si ea o plange,
Radiele-i de gele moru.
Umbr'a mortii se inchina
Peste perinele moi,
Bolnav'a abié suspina...
— Dómne 'ndura-te de noi!

Nóptea-i lunga, margini n'are,
Ca doreroa ce-o simtîmu;
Èr noi plangemu cu 'nristare,
Ca lipsiti d'unu bunu sublimu.
Cucuvei'a cobitória
Canta 'n ziduri vechi si goli,
Óre-cine 'ndata móre...
— Dómne 'ndura-te de noi!

Fi-va óre diminétia
Dup'acésta nópte grea?
Sarutá-ne-va in fatia
Mangaiarea tinerea?
Éta mam'a cà renvía:
„Èr ve voi vedé pe voi!“...
Si adórme spre vecía...
— Dómne 'ndura-te de noi!

Iosifu Vulcanu.

Padurén'a.

— Novela originala. —

(Urmare.)

— Pana a séra nu! — respunse morin-
dulu intr'unu tonu intaritatu, cà-ci lu-invin-
geau dorerile. Oh! — eschiamà elu, dómne reu
me dóre! Mi-i sete! Mi se usuca gur'a!

Tiner'a féta alergà intre nisce stance, de-
scinse la unu perfu limpede, si de si man'a dré-
pta i erá acatiata de grumadi cu o naframa,
ea totu-si, plecandu-se cu peptulu in josu mai
pana la faci'a apei, si-puse manele la olalta
formandu estu-modu unu vasu din ele si luà
apa, apoi se grabí la morindulu insetatu si
ingenunchià langa dinsulu, ca sè-i stimpere
setea.

Ea plangea in continuu si lacrimele i se
amestecau cu ap'a din mane, pe cari le puse la
gur'a ardienda a tinerului nefericitu.

— Ti-multiamescu, — díse acel'a bendu
cu lacoméa. Mai ada-mi!

Tiner'a féta grabi a dóu'a óra la perfu
plangendu. Inse man'a drépta i se deslegà, si
trebúf câte-va minute pana o potú legá éra la
grumadi cu cealalta mana. Candu vrú sè ésa
din perfu sè grabésca la morindulu, ea audi
unu sgomotu mare si nisce plansete sfastátorie
de nisce femei desperate.

Mai multe strigate: „Éta, cum i-a omo-
ritu Padurén'a! Éta cum i-a sdrobotu de stan-
ce! Éta sangele loru! Vai! uciga-o crucea!
Dómne nu ne lasá!“

Tiner'a féta stete incremenita. Dar totu-
si avú atát'a presintia de spiritu, ca sè pricépa
cà acolea nu póte stá. Sè se ascunda? Dar un-
de? Esí dintre stance si vediú o multîme de
ómeni si femei, atátu de multi, incátu i se sui
perulu in virfulu capului. Ea incepù a fugi
din tóte poterile catra casa.

— Éta Padurén'a, éta Padurén'a! Uciga-o
crucea! — strigà atunci poporulu.

— Dupa ea! Se o prindemu! — se audí
unu versu de femeia.

— Dupa ea! — repetà multîmea.

Tiner'a féta privi desperata inderetru si
vediú, cà tóta multîmea fuge dupa ea. Simti,
cà o prinde cine-va de peru si mai multu
nimicu.

Cadiú lesínata.

Totu poporulu din satulu M. erá in valea
padurenei, inarmatu cu pusce, securi si furce
de feru. Cu micu si mare, cu barbati si femei.
Toti erau inversiunati. Cu deosebire siese ma-
me, a celoru siese feciori nefericiti, erau mai

furióse. Aceste scolasera si satulu cu vaietele loru sfasîatórie, vediendu, cà nu li vinu feciorii a casa, si lu-adusera in valea padurenei. Aceste nu scieau cum sè-si resbune mai cran-cenu a supra tinerei fete, care din nefericire cadiuse in man'a loru.

— Sè se taia bucati! — strigà un'a din tóte poterile.

— Sè se taia! — repetà multîmea.

— Ba nu! — strigà alt'a, — se o ardemu de vía, cà asié se ardu strigóiele!

— Sè se arda! — repetà multîmea.

— Dar nu vedeti, cà-i mórta?! — intre-bà unu versu puternicu de barbatu, care erá mai aprópe de nefericit'a cadiuta la pamentu.

— Mórta! — murmurà multîmea.

— Nu credeti! — erupse o mama furiósa, — nu credeti, ea se preface, cà-i cu draculu! Si câtu ce ne vomu departá de ací, éra va inviá! Grabiti numai dupa lemne si sè facemu unu focu mare!

— Dupa lemne! Unu focu mare! — urlá multîmea din tóte poterile. Si toti alergara ca furnicele, si in câte-va mominte se inaltia o gramada mare de lemne uscate si se aprinse focu sub ea.

— Sè o aruncàmu acolo! — strigà o mama.

— Sè o aruncàmu! — respunse multîmea si toti se întórsera catra nefericit'a féta.

Doi feciori, cari erau mai tiapeni, o luara pe susu si grabira cu ea catra focu, care atunci se aprindea mai infioratoriu.

— Stati! — strigà o alta mama, — stati pana va fi foculu mai mare!

— Stati! — repetà multîmea.

Si cei doi feciori stau tienendu pe nefericit'a féta, care erá totu lesînata pe bratiulu loru de a supra capului, gata de a o aruncá in vapaia.

— In laturi! — se audí atunci unu versu ca de leu, in câtu se cutremurau stancele. In laturi!

Tóta multîmea privi intr'acolo spariata. Unu calaretiu veniá încâtu se cutremurá pamentulu.

Erá Mihaiu.

— In laturi, — repetà elu a trei'a-óra, si taiá ca fulgerulu cu calulu dreptu spre multîme.

Multîmea in confusiunea sa se desfacu in dóue laturi, si Mihaiu sborá pana la focu. Apucà ca unu vulturu viptím'a din manele celoru doi feciori, cari stau immarmuriti, o strinse la

peptulu seu, si ca fulgerulu o taiá inapoi din multîme cu calulu.

Tiner'a féta si-deschise ochii si vediendu-se in braciele lui Mihaiu, sborandu peste multîme, scóse unu típetu de bucuría, si acatian-du-se de grumadii lui éra lesînà. Acel'a sborá cu ea peste codrii, vâli, si stance.

— Unde mi-i féta? Nu-mi duceti féta! Ancutia! Ancutia, sufletulu meu! — se audí atunci unu versu desperatu de la spatele multîmii, care inca stá totu incremenita, nesciindu ce sè faca.

Tóta multîmea se întórse intr'acolo.

Unu betranu cu perulu incalcitu si facia desperata fugiá din respoteri catra multîme plangêdu si revocandu-si féta!

— Ah! — strigara mai multi deodata, — éta padurariulu, care a omoritu pe baronulu din X.!

Si tóta multîmea priviá cu unu felu de dispretiu si infiorare la nefericitulu parinte.

— Prindeti-lu fricosiloru! — strigà o mama, — cà e in legatura cu Padurén'a, si éta ati lasatu si pe Padurén'a sè vi o ieie de sub nasu, si se mai omóra o multîme de feciori, — si ea erupse intr'unu plansetu sfasîatoriu.

— Luati-lu si grabiti cu elu dupa Padurén'a, — strigà o alta mama.

— Dupa Padurén'a! — repetà multîmea.

— La lege, la judecata, si la spendiuratóre cu elu! — strigà a trei'a mama.

— Da! Da! — respunse multîmea, si apucandu pe nefericitulu betranu, grabira spre satu, pe unde sborase Mihaiu cu amant'a sa, parasindu cu totii valea Padurenei.

Numai Maria, nepót'a gornicului, pe care o cunóscemu, remase mai in urma, cà-ci ea erá mai catra fundulu valei. Vediendu ea, cà de unde a esítu betranulu padurariu, i se nascu curiositatea, cà óre unde a locuitu elu cu fic'a sa? cà-ci ea nu credea in Padurén'a?

Se indreptà intr'acolo. Facu câte-va cotiture printre stance, si ajunse la fontan'a, pe care cetitorii nostrii o cunoscu. Spinulu erá trasu intr'o lature de pe treptele formate din stance, si fiindu cà erá diu'a la média-di, Maria vediu, cà pe acolo se póte intrá.

Intrà dara, si aflà dóue usie deschise si in urmà se aflà intr'o chilía. Cu o privire cuprinse tóta chili'a si pe mésa observà unu pumnalu si dóue pistóle, pe cari cetitorii nostrii le cunoscu.

— Ah! — díse ea, — cutítulu cu care a omoritu pe baronulu, — si lu-luà la sine. Éta si dóue scrisori! Cine scie ce este in ele? Si le

luà si pe acele. Apoi inchise usiele si grabi ca sè ajunga multîmea.

Candu ajunse langa foculu celu mare audî: „Nu me lasati aicea! Duceti-me si pe mine!“ Maria grabi intr'acolo si vediu pe nefericitulu celu cu picîorele frante. Elu nu fu observatu, de si in continuu a totu strigatu. Un'a, cà tonulu i erá debilu dupa atâte doreri suferite; alt'a, cà erá indositu dupa stanca; si a treia, cà multîmea in continuu trecea dintr'o confusiune intr'alt'a.

Maria lu-recunoscù, si scóse unu tîpetu de infiorare.

— Du-te Maria, si spune sè me duca si pe mine! — se rogà acel'a.

Maria grabi in fuga mare, si putînu dupa aceea nici nefericitulu tineru nu mai erá in valea Padurenei. Tóta multîmea mergea prin padure catra satu, ducêndu doi nefericiti si grabindu dupa Mihaiu.

Dara Mihaiu erá departe, multumindu lui Ddieu cà l'a insciintiatu ca prin minune, la timpulu seu.

In nóptea precedinte, candu erau parintii lui Mihaiu mai nelinisciti, audîra ei unu sgomotu venindu de catra ograda. Stetera si ascultara. Peste pucinu Mihaiu intrá. Mam'a sa sari la elu si lu-îmbratîsia saltandu de bucuría. Dar tatalu seu, de si i pareo bine, dara si-propuse dîcêndu-si: Acuma voiú pasî ca parinte aspru inaintea fiului meu, trebuie sè sciu cà unde ambla?!

Indata dara ce intrá Mihaiu, parintele aspru, fara de a aretá nici cea mai mica bucuría pasî inaintea fiului seu cu intrebarea.

— Unde ambli, fiulu meu? Trebuie sè sciu caràrile tale!

Aceste cuvinte asié erau dîse, încátu se vedea apriatu, cà nu mai póte fi vorba de tacere, negare séu mintiuna. Dar nici Mihaiu nu cugetá la asié ce-va. Cà-ci se uità blandu, dar dreptu in ochi la tatalu-seu, si-dîse:

— Vreu sè-ti spuiú tata, cà trebuie sè-mi ajuti, si sciu cà-mi vei ajutá, cà-ci te cunoscu tatuc'a meu.

Tatalu seu privi la dinsulu cu unu felu de curiositate, éra mama-sa ingalbeni, cugetandu cà vreu sè céra ajutoriu in contra Padurenei, care vre sè-lu omóra.

— Dar se siedemu! — dîse Mihaiu, — cà-ci sum fórte ostenitu.

Siediura toti trei.

— Inainte de acést'a cu patru septemane,

— inceput Mihaiu, — candu ni se furara cei doi boi, eu cautandu-i am ratecitu in valea Padurenei.

Mam'a lui Mihaiu scóse unu tîpetu de spaima.

Acest'a zimbi cu tristétia:

— Nu te teme, mama, — dîse elu, — cà dóra nu credi si dta in Padurén'a?

— Oh! lasa-o in stani si bolovani, uci-ga-o nóue-dieci si nóue de cruci! — eschia-mà ea.

— Taci tu, baba nebuna! — dîse Stefanu cu manfa. Spune mai in colo, fiule!

— Erá de catra séra, — continuà acest'a, — dare erá negura. De odata, saru trei lupi la mine, doi me prindu de picîore, si unulu sare la obrazu-mi. Eu aveam toporu si carabine, inse nu apucaí a le folosí. Aruncaí toporulu si prinsei pe lupulu, care mi-sarise in facia, luprinsei de grumadi si voí a da in cei doi. Inse aceia me tieneau legatu de pamentu cu picîorele, si simtieam cà-mi slabescu poterile. Eram sè cadu, candu audîi unu sgomotu usioru la spatele mele, si dupa aceea o lovitura in ce-va móle, si simtîi, cà piciorulu dreptu mi-lu potu miscá. Privíi intr'acolo si vediui unu toporu sangiosu radicandu-se cu iutiéla din spatele lupului de a drépt'a si lasandu-se in spatele lupului de a stang'a. Me intorsei iute sè vedu cine mi-a venitu intru ajutoriu intru o vale atátu de parasita de toti ómenii? Si oh tata ce vediui! O féta tinera, mai frumósa decátu tóta lumea! Ea mi-dîse sè siediu. Mi-trase caltiunii josu si spintecandu-si o naframa, mi-legá bine ranele de la picîore, pe cari bulbacea sangele, si apoi mi-dîse sè me incaltiu. Eu stámu inca totu cu lupulu ce l'am fostu prinsu de grumadi, si care morise — in mana, cà-ci uitasem de tóte. „Arunca lupulu acel'a si te in caltia, cà te vei recí! — mi-dîse ea. Eu me supusei. Me incaltiai iute si saríi in picîore. Ea vrea sè mérga. Stai! — dîsei eu, spune-mi cine esti? De unde esti? Si cum ai ratecitu pe aicea? Ea se uità la mine spariata.

„Eu vediui, cà sè teme, si me apropiái de ea, si prindiendu-o de mana i dîsei cu blandétia, si simtiam cà me rogu din adanculu animei: Spune-mi, draga, cine esti si cà unde te voiú mai poté vedé? Cà de nu-mi vei spune, voiú morí de dorulu teu, déca nu te voiú mai vedé!

„Tiner'a féta rosi. Intr'unu tardíu dupa rogamine multe mi-dîse: „Numele mi-i Ancuti'a, si me poti vedé aici, in tóta nóptea, déca voiesci!“ si cu aceste fugí ca o capríora si se

facù nevediuta pintre stance. Eu me repedfi dupa ea, temendu-me cà nu o voiu mai vedé. Inse insedar, cà atunci nu o mai potui vedé. De atunci m'am intelnit cu ea mai in tóta nóptea si o-am totu intrebatu, cà pentru ce locuiesce in padure, intre stance ascunsa si cà numai singura locuiesce acolo? Mi-rispuise cu mare greutate, jurandu-me mai antâiu pe totu ce am eu mai scumpu si mai santu in lume, cà nu voiu spune nimenui, cà ea locuiesce cu tatalu seu. Cu atât'a nu me indestulfi, ci o mai rogai sè se increda in mine, si sè-mi spuna cà pentru ce nu voiescu ei a est' la lumina dintre stancele cele pustfe? Alalta-séra — cà acuma vedu cà si acésta nópte-i trecuta — cum se facea diua, incepui a me indoì cà dar de nu me iubesc si pentru acea nu-mi spune? O amenintiai, cà nu voiu mai merge la dins'a. Oh! spaim'a ei! Si mi spuse totu.

(Finea va urmá.)

Vasiliu Criste.

Serenada.

— Din franceza. —

h, déca n'ai nimicu a-mi spune,
De ce alergi in calea mea? ...
De ce-mi suridi, candu tu scii bine,
Cátu farmecu porti pe buz'a ta?!...

Si déca n'ai nimicu a-mi spune,
De ce-mi stringi man'a mea rosindu?
De ce, privindu-me pe mine,
Tresari adese suspinandu?!...

Oh, déca vrei sè uiti a mea iubire,
De ce me urmaresti mereu?
De ce-mi agiti a mea simtîre?
Séu vrei sè moru de dorulu teu?!...

A. Radu.

Sanetatea.

Ce este mai scumpa decâtu sanetatea?
Nimica.

Sè deschidemu dara cartile betraniloru
si sè vedemu, ce au intrebuintiatu ei pen-
tru sustinerea si restatorirea sanetâtii lor?

Sangele ca lécu a avutu unu rolu mare in
tôte timpurile.

Sangele capriórei s'a intrebuintiatu in
contra junghiuriloru; sangele omului in con-
tra bóleloru epileptice.

In timpurile vechie sangele taurului se con-
siderá dreptu veninu. Se dice, cà si Themistocle
cu de acest'a s'a sinucisu. Spre a restorná acésta
fabula grecésca, Voltaire a beutu in presinti'a
mai multora unu pocalu de sange de tauru.

Ludovicu XI a beutu sange de copilu,
spre a-si lungí viéti'a.

Câte-va diuarie anglese afirma, cà dr.
Blundett a facutu mai multe operatiuni fórte
norocóse prin injectiunea sangelui, mai alesu
la femei sarace de sange.

*

In caldura mare puterea vietii se consuma
mai iute; la nordu ómenii traiescu mai inde-
lungatu, decâtu la sudu.

Trebue sè ne ferimu si de schimbarea ae-
rului. Unu medicu practiculu a disu, cà cea mai
mare nebunía e a lapedá hainele de iérna in-
data la inceputulu primaverii. Acésta datina
nimicesce mai multi ómeni, decâtu choler'a si
resbelulu.

Betranii au sè se ferésca de recéla. Pentru
aceea ei totu-de-una se simtiescu mai bine vé-
r'a decâtu iérn'a.

*

Betraniloru nu li este iertatu sè mance
carne multa, de óra-ce dinsii au caldura puti-
na in stomacu.

Ei sunt chiar ca foculu, ce abié licuresce,
si care se stinge de cumva punemu pe elu lem-
ne pré multe de odata.

Betranii trebue sè mance de multe ori,
dar câte putínu.

Ei sémena lampei ce se stinge. Si in acés-
t'a numai cu incetulu trebue sè picaturimu
oleiulu, cà-ci déca amu torná pré multu de
odata, amu stinge flacar'a.

Vinulu inca e folositoriu, dar au sè beie
numai putínu, de si mai adese ori si vechiu.
Dóra pentru acést'a se chiama vinulu: „laptele
betranetiei.“

*

Preamblarea inca e trebuintiósá pentru
betrani. Acést'a li intaresce corpulu si li ma-
resce caldur'a din laintru.

Deminéti'a e mai bine a se preamlá, pen-
tru cà atunce aerulu e mai curatu si mai sa-
netosu.

Somnulu de dupa miédia-di inca li face
bine, dar acel'a sè nu dureze multu.

Ei trebue sè se ferésca de ori ce iritatu-

ne, si sè petréca câtu mai multu in societâti viale.

*
Cei vechi dîceau, cà risulu impedeca be-
tranetiele.

Venus pentru aceea a fostu atâtu de fru-
mósa si tinera, pentru cà in societatea ei totu-
de-una se aflá bucurf'a si surisulu.

Heraclitos nici odata n'a risu; si a moritu
secu in etate de 60 ani.

Democritos totu ridea, erá totu grasu si
sanetosu, si mori in etate de 100 ani.

*
Unu medicu a dîsu, cà uritulu mai de
multe ori omóra pe betrani, decâtu bólele.

Cei ce se temu de mórte, nu voru traí
multu.

Despre stoici se credea, cà ei pentru aceea
traiau asié indelungatu, pentru cà despretuiiau
mórtea.

Hufeland dîce: Iubesce viéti'a, si nu te
teme de mórte, astu-felu vei traí indelungatu
si fericitu.

*
Hippocrates a dîsu la mórtea sa: Voiu lasá
dupa mine dóue medicine: traiulu regulatu si
sobrietatea.

*
Unu medicu renumitu a dîsu:

— Déca vrei sè traiesci indelungatu, a-
lunga-ti gandurile grele, nu te manιά, bé vinu
si traiesce regulatu.

*
Pindor a dîsu, cà speranti'a e doic'a be-
tranetieloru.

*
Éra Bacon a scrisu: Ffii totu-de-una in
pace cu anim'a ta; acest'a e uniculu modu alu
vietii lunge si fericite.

Dr. Butucu.

Ras'a latina.

Germanii anuncia necontenitu curend'a
absorbire a rasei latine de ras'a germana.

Pentru a se convinge de contrariu, séu
celu putnu, cà trebue câti-va secolu a se rea-
lisá acestu faptu, e destulu a compará cifrele
urmatórie:

Ras'a latina. Francesii, 36.000,000. —
Belgii, 2.200,000. — Elvetienii latini, 800,000.
— Ispaniolii, 16.000,000. — Portugesii,
4.500,000. — Italianii, 26.000,000. — Roma-

nii, 8.000,000. (I) — Canadienii francesi,
1.550,000, — Francesii din Antilles, 1.000,000
— Brasilienii, 11.000,000. — Hispano-america-
nii, 32.000,000.

Totalulu 139.000,000.

Ras'a germanica. Germanii 40.000,000. —
Austriacii germani 9.000,000. — Olandesii si
Flamandii 6.000,000. — Elvetienii germani
1.800,000. — Scandinavii, 8.000,000.

Totalu 64.800,000.

Ras'a englesa, séu celto-germanica. Englesi,
scotieni si irlandesi 31.000,000. — Americanii
de nordu ~~41.000,000~~. — Canadienii englesi
2.500,000. — Australienii 3.000,000. — Di-
versi 1.000,000.

Totalu 77.500,000.

Ras'a slava. Rusii, etc. etc. 80.000,000.
— Slavii din Prussia, Austria si Turcia,
25.000,000.

Totalu 105 000,000.

Déca vomu resumá aceste cifre instructi-
ve, vomu vedé, cà ras'a latina ocupa antâiulu
rangu, cu 139 milióne de reprezentanti; ras'a
slava. alu doilea, cu 105 milióne; ras'a engle-
sa, alu treilea, cu 77 milióne; si, in fine, ras'a
germanica alu patrulea, si celu din urma, cu 65
milióne.

Doine si hore populare.

— Din Solnoculu interioru in Transilvania. —

usu-s'a badea-a peti,
La un'a cu siese boi,
Órba de ochi amendoi.
Candu s'a duce la fantana,
Sè o duci bade de mana;
Candu s'a duce la periu,
Sè o duci bade de brâu!

*
Frundia verde de porbealu,
Remani sanetosu Ardealu;
Frundia verde de secara,
Remasu bunu duiósa tíera!
Io acum te lasu de totu,
Dorulu teu in sinu lu-portu.
Animuti'a mea cea drépta
N'ar voi sè se desparta;
Plansulu meu pe fatia 'n josu
Spune cà nu mergu voiosu.

Culese de

Petru Muresianu.

SALONU?

Articoli de picantería.

(Receptu pentru oficierii cari vreu se inainteze, — cholera man-tuitória de viétia, — Alesandru Dumas, — portretulu dómnei, — unu cersitoriu modernu, — amiculu bunu.)

Alfredu erá unu tineru inteliginte. Saracu, elu a imbracatu carier'a militaria, gandindu, cà pe acestu terenu va innaintá mai usioru.

Dar se insielà.

Câti domniori cu stare buna si de familie aristocratice, toti inaintau, numai elu remase totu locoteninte secundariu.

Erá desperatu.

Intr'aceste se dede unu balu la generalulu seu, unde fu invitatu si elu.

Ca sè-i mai tréca de necasu, merse si elu, celu pucinu sè se uite.

Alfredu erá frumosu, ér soci'a generalului betrana si — nici decátu frumósá.

Cum intrá Alfredu, ea numai decátu lu-chiamá la sine, si inceptu a conversá cu elu.

Alfredu dantiá valsulu primu cu ea, alu doile si celelalte tóte mai totu cu ea.

A dóu'a dí Alfredu fu numitu capitánu, si acuma nu mai e tristu, cà-ci are sperantia sè — inainteze.

*

Déca este adevératu, cà choler'a a facutu óre care victime, trebue sè recunóscemu inse, cà ea a facutu si fericiti.

Nu voimu sè vorbimu despre mostenitorii la cari au facutu sè li in floréscá sperantiele, ci la cu totulu altu ce-va facemu alusiune.

Intr'un'a din noptile trecute, urmatóri'a scena se petrecea intr'unu elegantu budoaru, situatu la etagiulu d'antâiu alu unei case din strad'a „Landstrasse“ din Viena.

Unu observatoriu, care ar fi statu la o feréstra din faci'a acelora ale apartamentului de care ni e vorb'a, ar fi potutu sè vedea in négr'a umbra a noptii nisce gratiósé umbre chinese desemnandu-se pe muse-lin'a alba a perdeleloru. Cam pe la mediulu-noptii, candu ceriulu erá minunatu de instelatu, unu tineru si o tinera deschidea feréstr'a pentru a aspirá aerulu recorosu, pe care aríp'a unui ventisioru de nópte lu-agitá incetinelu.

D'odata, unu pasu grabitu facu sè rezune pavimentulu stradei. Tiner'a se aplecá pe feréstra, sè observe pe trecatoriu, dar pe data se retrase repede inderetru.

— Barbatulu meu! — strigà ea cu gróza.

Scen'a acésta este cam de multu, dar desnoda-mentulu este mai de curendu.

Amantulu remane surprinsu; recade pe unu fotoliu, fara fortia si fara cugutare.

Singura si numai subret'a este in inaltímea circumstantii. Merge la feréstra, si tocmai candu barbatulu erá sè se acatie de clopotielu:

— Dta esti? — dîse ea.

— Ah! Aici ai fostu!

— Ascépta, domnule am sè-ti deschidu; nu mai ai nevoie sè suni; da... scfi bietulu Wolf.

— Ei!

— A moritu mai adeneori, intr'o clipa, cu nevést'a sa, de cholera si pe urma, scfi, dn'a Müller?

— Ce? a moritu si ea? Cum se póte!... Vino mane la „Grand Hôtel“ sè-mi povestesci si mie ast'a. Atunci bietulu imbrodobitu se departéza repede. Choler'a scapase viéti'a amantei séu a amantului.

De tréba cholera!

*

Directorulu unui díariu putínu placutu, dar auritu pe muchie, cerea unu romanu lui Alesandru Dumas, care se facea cà n'aude. Spre a-lu otari, directorulu — alu carui sacu erá enormu — i oferí 5000 franci pentr'unu singuru volumu. Parintele lui d'Argagnan se otari si afacerea se inchiaia:

— Ve vomu da cele 5000 franci, domnule Dumas, — i dîse administratorulu, si ce-va mai multu, ve vomu tramite si diuariulu in tóte diminetielle.

— Ce, vreti sè ve citescu si diuariulu? — dîse Dumas imarmuritu.

— Negresitu! Ni aru face placere.

— Atunci mi-trebuie scu 10,000 de franci!

*

O dómna, ce cam are obiceiú sè-si uite vèrst'a si a carei cochetaria nu i se cam potrivésca cu anii, are o fica, imagine via, leita mama-sa, candu erá de 20 de ani.

Dómn'a a pusu de i-a facutu portretulu, in care naturalu cà pictorulu a infrumsetiat'o pré multu.

— Cum ti se pare portretulu acest'a? — dîse ea unui amicu.

— Incantatoriu, dómna! e minunatu de bine zugravitu! Ar trebui sè pui pe pictorulu ast'a sè-ti faca si pe alu dtale.

Bietulu omu crediuse, cà erá portretulu fetei.

D'atunci nu l'a mai poftitu la mésa.

*

Unu cersitoriu urmarira p'unu domnu óre-care:

— Dati-mi ce-va, domnule, déca binevoiti, fiindu-cà n'am mancatu de trei díle.

— Cum asié? Dar ieri ti-am datu diece soldii, mi-aducu a minte.

— Este adevératu, bunulu meu domnu.

— Ce-ai facutu cu ele?

— Le-am tramisu femeii mele, care se afla la bài de mare. Nu poteti sè ve inchipuiti cum se cheltiescu banii, candu cine-va si-tramite famili'a in caloría in timpulu verei.

*

Se scrie din Biaritz diuariului „l'Eveniment“ despre o mica drama intima ce s'a petrecutu acolo.

Domnulu, dómn'a si Arthur sunt in mijloculu undeloru amare. Dómn'a inóta si domnulu o privesce de departe, de óre ce elu nu scie s'o urmeze.

Arthur nu voiesce sè arunce o cautatura de ochi,

care sè compromita totu ceea ce câstigase de la începutul sezonului de băi, ci trage numai câte-o ochiada în taceră.

De odata dóm'n'a dà unu tîpetu teribilu :

— La mine! unu racu! — strigà ea. Si dispare, lesînata, negresitu, sub valuri.

Arthur se precipita, neascultandu de câtu curagiulu si amorulu seu, si dîoue minute statura in apa, fara sè se védia reaparendu acesti doi nenorociti!

O luntre vine. Arthur o apuca vigurosu cu o mana, ér cu coealalta tiene pe nenorocit'a femeia, pe care o depune spaimantata dar scapata.

Domnulu, care nu întielegea nimicu din acestu lucru, si care credea, cum dîcea Jules Janin odata, cà rácii inóta in plina mare, murmurà :

— Curiosu! De câte ori Amanda se scalda, totu-de-una este câte-unu racu care o pisca. Dar — adause elu cu unu surisu de recunoscintia — acestu bravu Arthur e totu-do-una langa ea...!

Forfec'a.

B o m b ó n e.

Unu restantieriu alu nostru, tramitiendu-ni restantia de pe doi ani si jumetate, ni-a alaturatu si urmatoriulu :

Tatalu nostru

alu editoriloru de diuarie romanesci :

Tatalu nostru publicu platitoriu, carele nu esti nici in ceriu, nici pe pamentu, fà sè cunoscu numele teu, vina imperati'a platirii tale, fia voi'a ta refuinduti detorfile precum in ceriu asié, asié si pe pamentu. Restanti'a de tôte dîlele dà-ni-o nóue asta-di! Si ne iérta pe noi provocàrile nóstre, precum si noi iertàmu cà nici la repetitele rogàri nu ni tramiti banii. Si nu ne duce pe noi in ispita, cerendu fói'a si pe vítoriu à conto, ci ne mantuesce de deficitu. Amin!

*

La ultim'a represintatiune a operei „Norma“ in teatrulu celu mare din Bucuresci, unu tineru facu asié sgomotu candu se cantà o aria, încàtu vecinulu seu nu potu audî bine vocea sonóra a primadonei.

Acest'a uitandu-se maniosu spre causatoriulu sgomotului, dîse :

— Bestia!

Domnisorulu — precum ni povestesece aceste „Telegrafulu“ din Bucuresci — întielegèndu pe vecinulu seu, se întórse catra dînsulu superatu, dîcèndu-i :

— Pentru mine ai dîsu acestu cuventu, domnule ?

— Nu, domnule, — dîse amatorulu de musica, ci pentru cantarèti'a, care nu me lasa sè te ascultu pe dta.

*

Intr'unu salonu se vorbià de sentimente, ilusiuni perdute, anime vestedîte, amoru...

— Cātu pentru mine, — dîcea dóm'n'a C., — eu n'am iubitul nici odata...

— Cum? Nici copii dumitale? — întrebà unu asistentu.

— Ba da, candu erau mici... si diamantele mele...

— Candu erau mari, — intrerupse asistentulu.

C i o r o b o r u.

Nu ve spariati de titlu, toti acia, cari neavendu altu lucru, faceti — cioroboru pentr'unu toporu.

Trebue sè facu acèsta liniscire, cà-ci e mare numerulu acelora, cari nu facu altu ce-va decātu — cioroboru.

Li spunu dara inainte, cà eu nu vreu sè li facu nici o concuringintia, cà-ci eu voiu spune numai — adeveruri.

Si fiindu cà sunt numai curate adeveruri, nici nu le potu spune in audiulu tuturorora, cà-ci adi nu e consultu a spune adeverulu in audiulu publicitatii, — ci vi le voiu siopti numai asié in secretu, la urechia, sè nu le audia nime.

Ve rogu dara sè nu le spuneti nimenuia!

*

Èta o istorióra piquanta! Am auditu-o tocmai acuma, de la unu amicu alu carui cunoscutu e pretenu bunu alu aceluia, carele a auditu povestindu-o a séra in serat'a dóm'nei Varza-acra.

Dar fiindu cà istorióra se repórta la unu domnu medicu, ceru scusele mele tuturoru dloru prèinvetiatu doctori, cari — nu voru fi cetindu aceste síre!

*

E bine, un'a din acele dame innalte, cari n'au altu lucru, decātu a-si intipui cà ele sunt bolnave, si-propuse intr'o dî, cà dîns'a sufere de ochi.

Descoperita acèsta bóla, ea se duse numai decātu la unu medicu, si se planse, cà de câtu-va timpu ea are doreri de ochi, si se teme cà-si va perde vederea.

Mediculu observà numai decātu, cà are de a face cu o dama bogata, deci imbracà o fatia seriósa, si esaminandu-i ochi dîse plinu de ingrigire, cà ból'a ei e fórte periculósa si poftesce o cura mai îndelungata, cà-ci aceea pare a fi „amaurosis.“ Si fiindu cà dam'a siedeia in provincia, mediculu i recomandà sè se mute la orasiu, spre a fi mai aprópe de elu.

Dam'a lu-ascultà, si-inchirià unu cortelu elegantu in orasiu, si se mutà intr'insulu.

*

Mediculu merse a o vedé in tôte dîlele. I pre-scrise o multîme de lécuri. Dar vindecarea totu intardîa.

Mediculu inse o totu mangaiá si incuragiá.

*

Intr'o diminètia bolnavei capritíose i plasnî prin minte o idea curiósá, si nu sioval nici unu minutu a o esecutá.

Si-procurá o toaleta de femeia saraca, si-puse pe capu o ciaptia mareóca, luà in mana o corfa de piatia, -- si fiindu timpulu cam negurosú — se duse la mediculu seu.

Ea intr'atát'a se mascà de bine, încàtu nimene n'ar fi cunoscutu-o.

*

Dupa ce a acceptatu unu timpu indelungatu, veni rondulu ei, si mediculu o intreba:

— E bine, domna draga, ce-ti lipsesce?

— Tare me doru ochii, dle medicu.

Mediculu o conduse la feresta, si scrutandu-i ochii, dîse apoi:

— Ochii-ti n'au nici unu defectu. Te-ai recitu, éta totu!

— Ce dîci? — intreba femei'a.

— Adeverulu. Ochii dtale n'au nici unu defectu.

— Domnule, te insieli. Unu medicu mi-a spusu că o se am... cum se si numesce?...

— Dóra „amaurosis“?

— Da, domnule medicu.

— Trénca-flénca! Nu-i crede! Ochii dtale sunt cam slabi, éta totulu! Magariu a fostu mediculu ace-l'a, care te-a spariatu fara cauza.

— Mag...

— Da, da! Magariu. Spune-i, că eu i-am dîsu!

*

Atunce femei'a, luandu-si ciapti'a din capu, se innaltia si dîse cu voce naturala:

— Dar mediculu acel'a esti dta.

*

Tablou.

Mediculu incremenitu s'ar ascunde de rusine sub pamentu, dar nu póte.

Dam'a se departa ridiendu.

Figaro.

CE E NOU?

*(*Din* Vincentiu Babesiu,) fu alesu dîlele trecute deputatu dietalu, la Biserica-Alba, cu 1555 de voturi contra 1545.

*(*Diet'a Ungariei,*) deschidiendu-se la 8 noiembrie, pan'acuma a tînutu siedintie pucine si a lucratu mai alesu in sectiuni. Opositiunea a perdutu doi deputati: Ghiczý Kálmán, unulu dintre conducatorii centrului stangu si-a depusu mandatulu, — éra Vidats János din stang'a estrema, facendu falimentu cu fabric'a sa, s'a sinucisu intr'unu modu grozavu, sarindu din alu patrule etagiu.

*(*Unu* maritagiu la ordinu.) Nu poteau fi de câtu Americani cari se inventeze maritagiulu la ordinu, avendu scadenti'a dupa mórtea sociei inca in viet'i'a in momentul subscrierii biletului de barbatu! Éta, in adeveru ce naréza, in modulu celu mai naturalu, unu diariu din Lumea Noua — Kentucky-Herald: „Unu croitoru a nume Swcaps promise unei fete de a o luá in casatoria, dóue díle dupa mórtea sociei sale, si dreptu garantia, i-a datu unu biletu in acésta cuprindere: „Dóue díle dupa mórtea sociei mele, me angagez a luá in casatoria pe dsiór'a Maria Moraud séu: la ordinulu seu dsiór'a ce-mi va presentá acestu bonu, datu pentru sum'a de 50 livre sterling, primita in numerarú. Facutu de mine, etc. etc.“ Maria Moraud mori câtu-va timpu dupa aceea si-transmise biletulu unei amice a sa, care si ea mori inaintea femeii croitorului; dar ea lasase biletulu unei vere a sa, care

ceru plat'a. Maritagiulu s'a facutu, si cei doi soci sunt fericiti cum se intempla raru in unirile cele mai bino combinate.

*(*Informatiune.*) In prim'a sept. a. c. s'a tînutu in Blasiu una conferintia in caus'a consultárii despre una administratiune priintiosa a fundatiunii Siulutiane, despre alu carei rezultatu publicámu dupa „Gaz. Transilv.“ urmatórielo: „In urm'a convocatórielor Pr. S. Sale dlui Ioane Vancea, arhiepiscopu si metropolitu de Alba-Iulia, ddto 26/14 iuliu a. c. nr. 2093, adunandu-se in 1 sept. conferintia compusa, conformu §-lui II din literelo fundationali ale fericitulu metropolitu Alesandru St. Siulutiu, din capitulu metropolitanu si din barbati mireni gr. cat. romani dupa detaiata si rigorosa scrutare a starii actuale a fundatiunii, si dupa esaminarea scrupulosa a ratiunilor a aflatu, cum că starea fundatiunii la mórtea fericitulu metropolitu fundatoru, afara de pretiulu dominiului de la Springu, tînetoriu de fundatiune, a fostu 109,473 fl. 15 cr. v. a. ér acum in 31 aug. 1873 este 170,277 fl. 5 cr. v. a. prin urmare averea fundatiunei a crescutu sub administrarea corecta a ordinariatului si capitlului metropolitan in restimpu de 6 ani cu 60,803 fl. 90 cr. v. a. dí siese dieci de mfi optu sute trei floreni si 90 cr. — Ceea ce avemu onóre, conformu conclusului onor. conferintie de adi nr. XII, a aduce prin acest'a la cunoscenti'a publica, — Blasiu in 2 sept. 1873. — Iuliu Bardosi si Simeonu Popu Mateiu, notarii conferintiei.“

*(*Uniform'a lui Fridericu celu mare.*) Barnum a cumperatu uniform'a cu care Fridericu celu mare alu Prussiei a fostu imbracatu dupa mórte inainte de a fi imormentatu. Acesta uniforma, venduta cu 50 taleri de nepotulu valetului caruia i se dedese dupa imormentare, a fostu in urma cumperata de unu englesu cu 8000 franci. Imperatulu Germaniei, audindu de existintia a uniformei in cestiune, se oferí a o recumperá. Englesulu ceru 20,000 taleri. Imperatulu, ale carui obiceiuri economice sunt proverbiale in Europa, nu pré i vení se dea acésta suma. O tocméla inse incepú între intendantulu imperialu si fericitulu posesoru alu uniforme; dar Barnum, care este cunoscatoriu in ase-monea afaceri, se presentá la englesu, dete 20,000 taleri si transportá uniform'a in Englitera, fara a da timpu Imperatului Guillom a se decide. Se díce, că uniform'a se va espune in America.

Flamur'a lui Hymen.

*(*Principele de Edinburg si archiduces'a russa Maria-Alexandrovna,*) se casatorescu din iubire, asié scriu foile. Principele pentru prima-óra a veditu pe archiduces'a la Petersburg, acuma-su cáti-va ani, si i-a placutu indata. In primavér'a acestui anu principes'a a petrecutu dimpreuna cu mama-sa la Sorento. Principele li-a facutu visita, si vechiulu focu s'a aprinsu de nou. De atunce corespundintiele între ambele curti s'au inceputu. Ei voru petrece o parte a anului in Anglia, éra ceealalta in Russia. Archiduces'a nu-si va parasi religiunea greca, dar pruncii loru voru fi toti protestanti. Zestrea miresei va fi 200,000 pundi de sterlingi, si va capeté pe anu unu apagnagu de 20,000 pundi sterlingi. — Ea e de 20 de ani.

Biserica si scola.

‡ (*Gimnasiulu romanu din Brasiovu.*) In dñele aceste primiramu „Program'a XII a gimnasiului mare publicu romanu de religiunea ort. resaritena si a scõlei comerciale, reale si normale, impreunate cu acest'a, pe anulu scol. 1872/3, publicata de Dr. I. G. Meşiota, directoru si profesoru.“ — Cuprinsulu acestei programe constã din unu tratatu alu directorului despre scõlele reale in paralela cu gimnasiile, si din diferite sciri scolastice. Intre scirile scolastice aflãmu, cã numerulu scolariloru immatriculati la scõlele centrale romane gr. or. din Brasiovu este urmatoriu: La gimnasiu 206, la scõl'a comerciala 18, la scõl'a reala 57, la scõl'a normala 360, in cele trei clase normale de fetitie 139; peste totu 780. — Comparandu-se numerulu scolariloru din anulu acest'a cu numerulu scol. din anulu 1870/1 in suma de 625, resulta o crestere de 155 de scolari. Mijlõcele de invetiamentu inca s'au sporitu in cesti doi ani scol. din urma cu mai multe bucãti, cu osebite donatiuni generõse. Asemene s'a sporitu si fondulu scõleloru cu 300 fl. testati din partea repausatului monachu Garasimu Christea. Maturisanti in anulu acestu-a au fostu cinci, intre cari trei deplinu maturi, era duoi numai maturi.

Societati si institute.

‡ (*Societatea pentru fondu de teatru romanu.*) Toti aceia, cari in adunãrile de la Deva, Satumare, Timisõra si Caransebesiu, au subscrisu unu capitalu õre-care, ori s'au deobligatu cu cãte 6 fl. pe trei ani, sunt rogati a respunde obligamentulu luat a supra-li.

‡ („*Roman'a.*“) Asiẽ se numesce o nõua societate generala de asigurare, care se va infinti'a dñele aceste la Bucuresci. Fondatorii si membrii consiliului de administratiune sunt: Dimitrie Ghica presiedinte, Teodoru Weissã vice-presiedinte, Alesandru C. Plagino, Mihaiu Cogalniceanu, Alesandru B. Stirbei, Dimitrie Rosetti, Misia Atanasievici, Georgiu C. Filipescu, Banc'a Romaniei, Vasiliu Pogoru, Mihaiu Danielu, Dimitrie Cozadini, Alesandru Sandrea, Iacobu Neuschotz, Georgiu Racovitia, Grigoriu Cozadini, Moses Waldberg, Lazaru Calenderoglu.

‡ (*Societatea „Trãnsilvania“*) din Bucuresci a tienutu adunarea sa trimestrala la 28 oct. c. v.

‡ (*Societatea „Roman'a juna“*) a junimeii romane academice din Viena, a tienutu siedinti'a sa de constituire pe anulu urmatoriu la 1 noemvre, alegõdu-se presiedinte Ioanu Popu, vice-presiedinte Fagarasianu, secretariu I Sucevanu, secretariu II Velovanu, casariu Baiulescu, controloriu Belesiu, bibliotecariu Grigorianu.

‡ (*Societatea de lectura a junimeii rom. din Oradea-mare*) a tienutu siedinti'a sa de constituire la 26 octomvre, alegõdu-se: notariu alu corespundintieloru: Zacharia Rocsinu, notariu alu siedintieloru Tr. I. Farcasiu, cassariu I. Cocisiu, secretariu Petru Muresianu, bibliotecariu Demetriu Chisiu; conducatorulu Societãtii e dlu profesoru Iuliu Papfalvai.

Literatura.

* („*Flagelulu*“) unu nou diuariu politicu, a apãrutu la Bucuresci, in dñele trecute.

* (*Dlu Mihaiu Nagy,*) canonicu in Lugosiu, anuncia cã tomulu alu doile din Cuventãrile sale bisericesci a esõtu de sub tipariu si se va tramite numai decãtu prenumerantiloru. Pretiuulu 2 fl.

* (*Cinci diuarie noue*) aparura in lunele trecute in Roman'a: Lumin'a, Curieriulu Craiovei — la Craiova, — Võcea Husiloru la Husi, — Lucratoriulu la Bucuresci (in loculu „Lucratoriulu Romanu“ inceatatu,) — si Democratulu la Ploesci. Dar cetitorii õre sporitu-s'au?

T e a t r u.

‡ (*Teatruulu celu mare din Bucuresci.*) La 18/30 octomvre s'a represintatu pentru prima-õra piesa: „Reposatulu dumnealui“, comedã in 2 acte, de M. Pascaly.

‡ (*Teatruulu celu mare de opera din Paris a arsu*) dñele aceste. Cladirea ocupã o suprafacia de 1900 metrii, afara de magazii si de dependintie, cari ocupau alti 50:3 metrii. Sal'a, in forma rotunda, continea 1950 locuri. Scen'a erã imensa si de desuptulu ei se impartia in trei etagie. Adancimea ei erã totu atãtu ca si inaltimea. Etagiulu de josu alu scenei erã asiẽ de adancu, in cãtu in 1849 s'a spendiuratu acolo unu masinistu, si s'a cautatu in totu Parisulu 6 septime, fara sã banuiesca nimeni cã erã acolo. Perderile ocasionate de incendiu sunt enorme. In Francia, statulu n'are obicei sã asicure cladirile sale. Cu tõte aceste mobiliarulu operei erã asicuratulu pentru sum'a de 450,000 franci. Acãsta suma este asicurata de siese companii. In numerulu obiectelor arse, se afla tõte decorurile, afara d'o parte din ale operei „Jean d'Arc“, cari s'au aruncatu pe ferãstra. Perderile orchestrei sunt fõrte insemnate, fiindu cã cea mai mare parte din musicanti si-lasau instrumentele in teatru si multe din ele au fostu distruse de flacari. Valõrea lor se calcula la 100,000 franci. Archivele operei, cari sunt fõrte preciose, au scapatu, afara de cãte-va partituni moderne, pentru cari se pote lesne dobandi duplicate. Tõte busturile cari decorau foierulu au fostu ingropate sub ruine. Marea statua in picioru a lui Rossini s'a prevelitu in pimnitie. Prin incendiulu acestui teatru, o multime de õmeni remanu fara ocupatiuni. Personalulu ce avea Grand-Opera se urcã la numerulu de 1000, impartitu astu-felu: 100 choristi, 100 dantiuitorie, 60 masinisti, 80 musicanti, 60 imbracãtorie, 50 impiegati sub-alterni, 50 figuranti; 100 persõne secundarie (in cantare si dantiu), 50 femei deschidietõre de logi, 50 functionari de administratiune, 300 pictori decoratori, uvriari si uvriere pentru costume si mobiliaru, etc.

M u s i c a.

⊙ (*Unu duclu musicalu.*) Compositorulu si virtuosulu Aug. Romberg se superã intr'o dñi asiẽ de tare pe capelmaistru, in cãtu lu-provocã la duclu: — Nu sciũ sã me batu nici cu spad'a nici cu pistolulu, — dñe Romberg, dar se compunemu amendoi cãte o bucata, si acela a carui bucata va fi fluierata la representatiune sã se impusce.

Espositiunea universalã de Viena.

△ (*Õspetii princiaru ce au visitatu Espositiunea universalã din Viena.*) Din Orientu: Siahulu Persiei;

din Europa: doi imperatori: Tiarulul Rusiei si imperatulul Germaniei; o imperatritia, a Germaniei; trei regi: ai Belgiei, Wurtembergului si Italiei; cinci regine: a Wurtembergului, Greciei, Olandei, regin'a veduva a Saxoniei si Ex-regina Ispaniei; patru mareduci: de Saxa-Weimar, Oldenburg, Meclenburg si Baden; trei mare-ducese: de Meclenburg, Oldenburg si Baden; cinci duci: de Anhalt-Dessau, Saxa-Coburg Brunsvick, ex-ducele de Parma si celu de Saxa-Altenburg; doue ducese: ex-duces'a de Parma si cea de Anhalt-Dessau; cinci principii domnitori: ai Montenegrului, Romaniei, Serbiei, de Reis-vechia si Reis-juna; trei-spre-diece principii ereditari: ai Germaniei, Angliei, Danemarcei, Saxa-Weimar, Meclenburg, Rusia, Olanda, Brasilia, Suedia, Belgia, Saxonia, Grecia, si Oldenburg; cinci principese ereditare: a Germaniei, Brasiliiei, Belgiei si Saxoniei; doue-diece principii: marii duci Vladimir, Nicolae, Constantin Tiarevicu din Russia, ducele de Chartres si de Manchester, principii Fridericu si Carolu de Prussia, principii Artur de Englitera, Petru de Oldenburg, Vilhelm de Meclenburg-Swerin, George din Saxonia, Leopold si Arnulf din Bavaria, George din Grecia, de Joinville, de Montpensier; patru-spre-diece principese: marile principese Wjera si Alexandra din Russia; ducesele de Chartres si de Manchester, principesele Hulda si Maria de Anhalt-Dessau, Maria de Meclenburg, Tecla de Montenegro, Georgia de Saxonia, Carolina de Prussia, Maria, Teresia si Gisela din Bavaria, de Joinville si de Montpensier. Din Soveranii europeni au lipsitu: Sultanulu, regii Greciei, Portugaliei, Suediei, Danimarcei, Olandei, Bavariei si Saxoniei; Regin'a Angliei; marele duce de Hesa. Numai trei curti n'au fostu reprezentate prin nici unu membru: a Turciei, a Portugaliei si a Hesei.

Industria si comerciu.

|| (*Tipografi din Roman'a*) — precum cetimu in „Lucratoriulu“ — a intratu si ei in concertulu valeteloru. Imprimeri'a in anii din urma luase o dezvoltare mai multiamitória. Ministrulu de interne indemnã pe prefecti se ajute intemeierea tipografieloru in tôte capitalele districteloru. Mai multi lucratori tipografi intrara in tratare cu consilele judetiane, si intemeiara ici-colo ateliere tipografice. Acum guvernulu dã ordine, ca imprimatele necesarie administratiunilor locale, sã nu se mai deie la tipografiile particulare, ci sã se lucreze la imprimeri'a statului. Astu-felu tipografiile de prin districte voru fi silite a incetã lucrãrile lor, neavendu ce — lucrã.

Tribunale.

~ (*Unu rege ridiculu.*) Maiestatea sa Orlie I, rege alu Araucaniei si alu Patagoniei, sãu mai bine d. de Tounens, notarulu la Perigueux, a carui regalitate a avutu atãte peripetii, a citatu dilele aceste pe diuarulu „Le Droit“ in judecata de poliția corecionala. D. de Tounens fusese ascultatulu ca marturu in urmarirea indreptata contra unui numitu Giraud, care se dedea ca primulu seu ministru si comitea, in virtutea acestui

titlu, numeroase escrocherii; diuarulu „Le Droit“ facuse a supra acestei afaceri o dare de sãma, pe care regele Araucaniei o gasiã neesacta si defaimatória pentru dinsulu; elu aducea acestu articulu inaintea justitiei si cerea 100,000 franci ca despagubire pentru pagubele ce i-s'au ocazionatu, sustiindu acãsta cifra pe argumentulu, cã difamatiunile la cari a fostu espusu l'au impededatu a contractã imprumuturi insemnate si necesare trebuintieloru regatului seu. Tribunalulu a decisu, cã d. de Tounens nefiindu soveranu recunoscutu, difamatiunea si faptele incriminate n'au potutu sã atinga p'unu soveranu; ca celu multu cererea nu erã fundata, si l'a condamnatulu la cheltuiela de judecata.

Suvenirea mortiloru.

† (*Alesandru C. Golescu.*) unulu din cei mari patrioti romani, a repausatu la Bucuresci in 29 octomvre c. v.

† (*Pavelu Demianu.*) teologu de an. II in dieces'a Gherlei a repausatu in 2 nov. la Negresci, in Tiãr'a-Oasiului, comitatulu Satumare.

† (*Ana Vaida n. Bohetielu.*) soci'a dlui Dionisiu Vaida proprietariu in Transilvania, a repausatu la Olpretu la 3 l. c. in etate de 21 ani.

Deslegarea ghiciturei din nr. 22 :

„Nuca.“

Deslegare buna primiramu de la d-ãle Maria Popu, Elena Brezovanu, si de la dlu Petru Muresianu.

Post'a Redactiunii.

Redactorulu acestei foie rãga pe toti colaboratorii si corespondintii sei a-i tramite epistolele: Nagy-Lãta per. Nagy Vãrad.

Zelau. Novel'a germana se va publicã indata-ce vomu avã locu. Totu-de-una vei fi bineprimitu la noi.

Timisiãra. Multiamita pentru rebuselu tramise. Dãca publiculu nostru ne va partini mai caldurosu, le vomu publicã; acuma inse nu este cu potintia. Restantieri, restantieri, desceptati-ve!

Zernesci. Foile pofite s'au tramisu. Candu ne vei suprinde cu ce-va placutu si frumosu? Aceptamu.

Birchisiu. Ti-multiamimu pentru serviciulu amicalu. Foile se tramitu. Salutare!

Sucãva. Societãtii de lectura a junimei. Din nr. 36 veti fi aflandu caus'a pentru care n'ati primitu fõi'a. Acuma s'a tramisu toti nr.ii de la 26. Incatu pentru „Novele“, acele nu se potu tramite de ocãmdãta, dar le veti primi de siguru.

Proprietariu, redactoru respundietoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1873. Strad'a lui Alesandru nr. 13.